

קול מבשר

Erster Jahrgang No. 12.

Kolozsvár, 22. Juni 1899.

Concourse und Anzeigen werden mit 2 Kreuzer pr. □ cm. berechnet. Mehrmalige Einschaltungen nach Übereinkunft.

ערשיינט יעדען דאנערשטאג

אויסגעהאליבער ערשיינטערשטאג
טעג אונד פערמיטטלעך פיר
קולות (שוואים) לעהרער בלעטער
בלייבט (5) טעגים רייניגט.

אייגענדיקער אונד פערמאנענטער
ליבער רעדאקטער:
יצחק בן ציון וויינשטיין

פרייז: מאנעטער 2 H 40 kr.
האלבערדיג 1 H 20 kr.
פערטערדיג 60 kr.
איינעלענע טעג 10 kr.

אדרעסע:
"Köl Mvászér" Kolozsvár.

קול צויען!

אל כה הרבנים הצדוקים נאנו מדעת אנאן בכלל ואל הרבנים הנאונים מסיעט פדעסבורג חוסר וואישען קלוזענבורג וסאטמאר פדעס - דערנאל כל אשר לו לב טהור.

מרת תקרא אומותי אלהי לבם לדעת כי פי המדבר אליכם לא דעת יודו הוא לא אנו לבדו אנעק מרה בולעני אין לי ביה מעלה מה דעיקר אליכם אבל מרה אנעק מרה כמה מאת שוחטים עומים ימורים מכל זה נהרפים ונרפים מכל בלעיל אשר לא במדעם ולא כל אשר לא אכל לבם ידועות אנאן יכל להשיג לא בחש ולא ברמון כמה מרות לאלה שוכבת על לבם ואן לבם מרפא באפס עזר.

ולכל אלה אין לבם פה לזעק כי יראים מאד כי אם זעקו יודפי מלחמם והרופים המהרפים אף רבנים בתוכם ומה יעשו? מי יזעק? אף גם כי יזעקו מהם אם גם יזעקו פעם אחת או פעמים הרבה וישא את קולם מה מלחמם יודפי והכל בלתי נשע.

לא כן בעת אנו עמדי מורי! אנו אנעק בקול אנו אנעק מרה לא פעם אחת ולא פעמים לא עבוד כבודי כי רב שבעתי בזה עבוד את מכל זה ולא עבוד כבודי כי עדין אין לי ביה שום נאמא מנון אבל אמת לשם אלהי הרוחות לכל בשיר.

מרה הוא! מה הוא מרה לא מר לבם ולא מר תענוגים אבל מר נפשי נפשי השוחטים במעמדם אלה על אשר לא יוכלו להיות בעבודתם באמונה כראוי כמה מקומות ישא אם ישרף יתום ושלש בהמות זה אדר זה כמעט השוחט בטוח שישלחוהו ויחליפוהו באחר כי אני ברהו יבוא דאבר אשר יהו יודו ברהו אי לו לאונו ברהו יש מקומות רבים בכפרים אשר אל תרגעו אדר כי ישרף (לדמור) בשחוסה או אם ישרף לו ינים ושלש אמות על וישט ידוהו ויכרדו מפנסתה ובמה מקומות למאות אשר השוחט הוא באמת בסכנות נפשות כבית המטבחים נשיאמר מילת 'סדפה' והרופות והבונות מכל שפחה ואמה אם יתקן סכינו ולא יעמוד הבן לדמורה וכללות והרופות והבונות מכל שמן ובלעיל אשר גם הוא באלבוס יוכרה ויהפוך תחת השוחט עד אשר מלחמיו יהפכו תחת צרות לא אכיל כי אין לבם סוף וקין והרבנים המה רואים את כל אלה והרואים פעם מפני השלום ופעמים מפני הכבוד לא יתן כבודו למרמם להתערב בריב לא לו.

והרבנים המה רואים את כל זאת והרואים ותומכים הכל באמונת השוחט והשוחט ישא עינו ולבו אל השמים ואמר: לאמר: רבושיע! אלה ידעת לבבי אנו נרדף בצרה מכל צד אכן רק אנוש גם אנו מה אעשה אני אם הרב אשר נתת אותי בידו מחרש ובין זה לזה מר הוא מר כי אם השוחט יאבר השקי לעבודתו די ירחם...

מורי רבותי! אמרו נא אלה לבי אי? לבי אנו? האם תאמרו רק להשוחט? בלתי ספק לא כן הוא לא כן הצדק ולא כן דין אנו שבשמים - כי אם אי לאונו שתיקה אשר תשתקו ואן לבם לשתוק אי לאונו הרישה אשר תדושו ואן לבם להחרשו לבם רבותי אשר יש בכיכם לחושיע בדבור בעלמא ואן אתם מושיעים לבם מורי אשר תהרשו הקדושה ברכם היא להשיגה על כל דת ודמות ואתם משגחים על השוחט בסכנו ובדנים ואין אתם משגחים על העיקר האם יוכל לעמוד באמונה מה תועיה זאת כי ילך מבית הרב בסכין טוב מאוד כדון וסוכדס ויפגם סכנו בשחוסה וירא מהקצב ומה ויעילו ידעית הדוניה אם יבוא לפני עין אשר אם ישרפנו בטוח היי שירפיהו עדי יסורו אותו ממשמרתו וגם לחמו יאבה הרגישו נא בעצמכם מורי אם אחד מכם היה במעמד כזה מה הלב אמר בעת כזאת תמחלו לי רבותי לא הו לבוין רק לעין האמת אדבר כי גם לבם מר הוא רבותי אף אתם שותים מרוב רק השוחט מרגיש ואן אתם מרגישים

Auf der Milleniums-Ausstellung von Sr. Majestät des Königs belobt.

Prämiert mit Ausstellungs Medal.

בשר וואשייפני

הבשר.

דוא פאן דער פאכריס היינריך עט קאמפ אין ס לויזענבורג פאבריצירטע וואשיאונד טאלעטע ויפע טעקט אונטער מינער אויפזכט אונד ווירד אויס שלעסליך אויס מונעראל אונד פלאנען-טאפפן אהנט בימישוני עטיאנער טהוערשער פעטטהילע ערשיינט דאהער כאן יעדע יודיש פראטע הויזאל טונג דיעוע ויפע אום היינענדיקע מיטטעל צו יעדע געשרוואשען אנטשטאט דער לונג אונד צום הארד היינען אנטשטאט דער קלייע אדער ואנטשיגער הייע נונסמיטטעל אום פערלעס לויך בשר אדנע יעד דעם בערענען אויסווייז וויא אין דער קובע מיט גרעסטער געוויסענסהוע פערזענדען.

פיר קלוזענבורג יעא בי פ' וישב תרניה לפין

קסטן משה שמואל גלאונער רב דפה מחלתנו והגליל.

בעטטעללונגען זנד אויסשליסליך צו ריכטען אן: Papp Ernő kereskedő Kolozsvárt.

אך עמפעדלע מינע מיט דען נייגעטען איבער 100 ארטען בוכשטאבען אונד ציראדען פערזענליע בוכהרויערין אונד פאפיערהאנדלונג

דעם וואדוואללען אונד דער אינטערטעיטיוני אללע אבאנענטען דיעועם בלאטטעס.

אך פערפערטיגע אין יענסטער מאדערנעסער אויספהרונג אללע סארטען דוקאבויטען וויא וויזער פערלויבונגס אונד האכצייטסקארטען בריעפאפיערע אונד קופערטען נאבעללא בעטטעל שנהדקוויטטינגען אונד ביבער פיר געמיינדען אונד חברהם צו דען בילד ליגסטען פרויען.

אך האלטע אויך אויף לאנער אללערלייא הרוס סארטען וויא טראפיק בעניען קאנטראקטע אללע סארטען איינאבען צו גערעכען עטע.

פערנער סאטטראפעל טליתים ציצית תפילין ומוות מספרים מוסחים וספרים צו ביליאסטען פרויען.

Boskovics József, Kolozsvárt.

געשעפטס לאקאל

אין וואדאלטאש אויף דעם בעסטען פלאטע ווענען אנדערער אונטערנעמונג צו נשען בעדינגונגען צו איבערגעבע אויספהרליכעם ערטהיילט דוא אדמי די בל.

אין לאקענבאך (Lakompak) קאמראט עדינבורג אויט דוא שטעללע שוב נשעה פארפעטער מיט דעם יאהרעסנעדאלט 350 פל וואדונג אונד נאנצער יחוסה אס 1 טען אויגוסט צו בענעטען אפפערטע ביו 1 טען זיל שפעזען אקצעטירטען

אין דיפלאמירטער לעהרער ווירד געזוכט נאך דונאטערדאהעלי מיט דעם יאהרעם נעדאט 40 גולדען 50 גולדען אויף וואדונג 50 גולדען אפפערטע ביו 1 טען זיל איינענדיקען.

אין Balaton-főkajár (וועספרימדער קאמראט) ווירד געזוכט שוב ושמט מיט דעם יאהרעסנעדאלט 520 קראנען אס 1 טען אויגוסט צו בענעטען זאלבע דוא קליינע פאמיליע האבען קענגען ביו 1 טען זיל אפפערטע דען שפעזען פיר דען אקצעטירטען 10 פל.

אין Tamási (טעאלא) אויט דעם סאטמאר אויט אויף עופותשוחט בעל קורא דער זאלקיר העכער אישעס אים אנטארישע אובערזעטע דוא שיהלמיר דער אונטערנעטען זאלל אונד לעדג אויט פיר 1 טען סעפטעמבער מיט דעם יאהרעסנעדאלט 325 גולדען צו בענעטען.

אין Baranya Sásd ווירד פיר 1 טען סעפטעמבער לעהרער וישב דער זעלבסט פיר דוא קאנצעסיואן דער שוהלע זארגע מיט דעם יאהרעסנעדאלט 500 פל אונד וואדונג דער דעסטען פיר האנדארישע אונטער ריכטעט בעפארענט אונד סעפראט האנדארט.

אין Kisujzállás קאנטאט אויט דוא שטעללע איינעם שוב זכר ושמט אס 1 טען אויגוסט צו בענעטען יעד דאלט 300 פל האלבע שוויט 25 פל יעהרליך פאן דער זק אונד 52 פל יעהרליך פאם פרויען פערזענע.

בערופענע שפעזען דעם אקצעטירטען עם קניע נען אויך לעדיגע בחורים יש רעפליעטירטען.

אין Bánkeszi ווירד שוב נשעה בות פיר דען וואד בענענעדאלט 6 פל אונד וואדונג פיר זאפארט אקצעט טרעס (אדטראדאסען).

אבאנאמא ערנייענדיג! געבע בעקאנטה דאס פיר יענע אבאנענטען וועלכע דען קול מבשר פאן ניו יעהוועלטען דאס אבאנאמא שאקן דוח תמו פארד איבער וואר אויך ביטטע אויס געט ערנייענדיג דא זאנט דאס בלאטט מעה נישט צו געשיקט ווירד - (ניו יעהוועלטען דאסע 2 ביליאנען) -

Felelős szerkesztő és laptulajdonos Weinstein Béni, Kolozsávr.

Nyom. Boskovics József, Kolozsvárt.

יעתה מורי ורבותי!

ידעתי כי יש בלבכם עלי כובן אדבר קשות, ויש נכאי שקר אשר יתנוני לבוה ומבוה, חי' צבאות אשר נתן נשמתי באפי כי אך אמת אדבר, ואין לנגד עיני הן הענין לאמתו כי אני הוא הוודע ויהיה בנפשו להגיד קצת מפורש אשר בלב כמה מאות ואפשר כמה אלפים שוחטים כמות וזהו אמת אהוני לא אוכל להחניף, כי לשם גבוה על הגבוהים אדבר, ושמה אפסו כל החניפות.

עשו אתי עמי רבותי מה שתדעו עפר אני תהתיבם, הרגוני נא הרגו לא אוכפת לי לשם ה' בורא עולם ואמר לכם מפורש כי עד הנה אפשר לשננה והשב שתיקתכם אבל מעתה אשר כמה מאות שוחטים מכקשים אתכם בזה, עתידים אתם לתת השבון על כל זיום ויום אשר תשתקו עוד ולא תעשו דברים ותמנות בשחיתות ובשוחטים למען וכלו לעבוד עבודתם באמונה, קראוני לפניכם ואלי, שאלוני ואשיב, עשו מה שתעשו למען תדעו האמת, אך עד מהרה כי ריל השאל פתיחה.

לא למעני אדבר, בנדר ובשבעה לא אהי שוחט קבוע לעד לעולם ולא ודעי ברצוני שוחטים קבועים בעדה לא יהיו ובכן רמ למען אמת תורתנו המדושה אבקשכם, חסו על נפשותיכם וחסו על נפשות השוחטים לאלפים, עורו נא! התעוררו נא! אל תבואו בתרועים, ואי יטעה אתכם הוצר בתשובות אין לזה שום תשובה בעולם, ואפסו כל התרועים אם תעוררו חוש מהר ותעשו תמנות השוחטים ולשחיתות אתם את נפשכם הצלתם, ואם לא תעשו דבר ועוד שתוק תשתקו גם שמה ביום פקודת כל בשר, כי נראה לפני כסא הרין מול בורא עולם, גם שמה אשפך שחי בדמעותי הנוטפים היום בכתבי הרגו אלה גם שמה אנה מפורש, אל אלקי הרחוק הודעתי אותם מכל אשר נעשה, ודבר לא עשיתי.

והדבר אשר לכם מורי ורבותי לעשות, בתהילה הוא הפרסם ולהכריז כי כל שוחט הוא קבוע בעדה לעולם, לא יורא רע, וכל שוחט אשר יסוג גבול אחר שחיתו נבלה, זאת הוא לעשות, בראשונה טרם כל ואף שהגויז בעל דברי חיים אף שהורה לפסק הלכה שאסור לחשוך גבול השוחט, לא אשר שחית המטען? לזה יש תירון על פי המפורש שם לפי שלא נתפשת עוד אסור, השגת גבול זה, אבל כאן כי ידעו ביקאי אפשר לאסור השוחט, אבל אנכי אתי עמי יש לי, אמת תרין אהי, כי אם היה הרחוק מסאנן ודע גם שתי הדשים שוחט במדינות אונגארן, בלתי ספק היה צועק מר, כל המשיג גבול שוחט הוא פושע ושראף מרעם בן נבט הוטאמחטא את הרבים.

האכזריותע אבאננענטען!

מעהרערע ארטיקל זינד מיר געגען דען פעסטער אייפרוף אום ועלבע צור מלערגען דער וואהרהייט צו פערמינדען צוגעזענדעס וואוהרען אונטער ועלבען פאן דען סאטמארער שוחטים, פאן מיטשאלדין ביסוף קראנטשטארט, הערמאנשטארט, אונד מעהרערע דא איהר דען נאמען צו נעננען פירבען האבען מיר איהר איינער שיטטערליכעס פערטרויען קוגלגעבען ביה און ווייסט נור פאן 6, דא נובט אנערקענען דאס דא פעסטער שוחטים איהרעם אינפעריעוהליכען פארעקען געגען מיר געצוואונגען וואהרען זינד, און ווערדע טן דא ארטיקל דא זעהר אויפגעגעט אונד זעהר אונטערעסאנט זינד, דעם רוימע דעם בלאטטעס אונגעמעסען דער היידע נאך פערעפעטליכען ווירד יעדער פאללע אונד גענויע איבערציגונג געווינע אייגענטליך וואס פארעקט.

איינגעזענדעט.

ביה

(1) וויר אונטערשריעבענע פארדערען איך מוח ר' יצחק אהרן רויזענבערג אום פעסט זאפארט השבון אכר צולענען וויר זאללען אונד איינען אנדערן ראש חברה לאגודת הוובכים וועהלען דעם דער טובת הכלל טרויה ער אונד בעסער בעקוממען ווירד, איהנען פיעל מול ווינשענה, היס שלמה זלמן מליין שויב, היס דוב קליין שוב ושיין ביה

(2) ראינו את השוחטים במדינות אונגארן נפוצים כנאן אשר אין להם רועה — ונאמר לא אדונים לאלה . . .

ניכטאבאנדרען? דער כלל אמת הכו ממתקום וכלו מהמדים אונט דער זעמטליכע אינטע דהיקטען הערצער דער אונגארישען שוחטים עיינאבערט האט? —

ניין! מאכד עיצמו לדעת ווערדען וויר ניכט זיין, וויר געבען איך בעקאנט דאס וויר האבען דירעקט אהטען אים דער דעראקציאן דעם קול מבושר איינשייטד מען לאסען אים צו וויסען ווער אים דעכטע אונד אב דאס אגודת הוובכים קאמיטע, אדער דער קול מבושר אונד וויר האבען זיך ליידער איבערציגט דאס פעסטער אגודת הוובכים קאמיטע אין בת שקרנים אונד דער ראש ר' יצחק אהרן רויזענבערג אין שקר על גבי שקרים אונט, ער ועלכט מ'ט 10 טאגע בעפאר ער דאס לעטצטערע צירקולאר איינשייקטע דאס איינגעזענדע איינע פאסט קארטע אין קול מבושר געשריבען אין וועלכער עם הייסט, יהיות לנו לעינים, ביטטע מיר דאס בלאטט צו זענדען, זייט פאריגע לויטע זינד ב'ו יעצט 50 איינשרייבענדיגער איינגעלייטען און וויר אין אנדערעם שרייבען זאגט ער, ביטטע מיר דאס בלאטט צו זענדען אונד זענדען זיא איינע פראבע נומער אן העיווען חוץ . . .

אלוה ר' יצחק אהרן רויזענבערג ועלכט דופט דעם קול מבושר צו יהיות לנו לעינים אונד דעם שרייט איך יעדער שוחט אין אונגארן דאס דער קול מבושר דער אונטערע פערשטוממען שמערצען פערקנדרעט דער אונד גלייך דא, ביטטערע שחיתות בראד געגעט סען אונט אנגעטבעהרליך יא עבען זא נאטווענדיג פיעללייכט נאך נאטווענדיגער אלס דער אגודת הוובכים אונט אונד מעננטע דען ניכט דער קול מבושר מיט דעם אגודת הוובכים צוואמען זיין? האט דען דער אגודת הוובכים איין אנדערעם ארגאן? אונט דען ניכט דא פערציבונגסליסטע אונד אייפחף בעציגליך געהאלטט אנצייגען אין קול מבושר פערקנדרעט? אונד צוואר, דירעקט איך וואונט דעם ר' יצחק אהרן דער דאצו ערוכטע וויר ער ניכט פירענדע קויטטונגען שיקקען מאנן געווענעלט בהתם של אגודת הוובכים)

אוינו ווענען! עין בעין נראה דאס דא פעסטער שוחטים וואהרשיינליך פאן נראכערג דאצו געצוואונגען ווארדען זינד אין צירקולאר געגען קול מבושר צו שרייבען דעמעופאלגע זיא אללע מעגליכען שקרים אונד וואס נאך ערנער אונט אין שביעת שקר בכתב ריל אנווערד דעטע אים דעם קול מבושר אים דער וועלט צו שאפען, ליעבער הערר רויזענבערג ראש אגודה!

בערעכנען וויר נון מיט וויפעלען שקרים זיא בזי יעצט איינגעאנגען זינד אונד געהלען זיא הערר ווא פיעל אמת אונד ווא פיעל טובה זיא שאן זייט 4 מאנאטען מיט 226 גילדען באאר אין הענדען דעם כלל השוחטים געוויקט האבען אונד קאמען וויר אונט היינע, וויר רעכנען איהנען פאר פארלייפונג 9 שקרים, (1) זיא האבען דא גאר אסנסטדוירדער געשיכד טע ועלכט איינגעהענדע אן קול מבושר געשריבען אונד נאך גאר אסנסטדוירדו שרייפטליך אבעלויגעט דאס זיא גאר דאפאן מענטשים האבען. —

(2) אין קול מבושר נומ' 7 שרייבען ווא: היסרר ההשויב ר' אברהם רויזשין, דאן אונט ער ביא איהנען וויר זיא ציטטערן אין פאללאק לינגער, וועלכעס אונט וואהר?

(3) זיא האבען דאס ערסטעמאל געגען קול מבושר אין דא אלל' יוד' צייטונג געשריבען אונד האבען זיך ביים קול מבושר אין איינער פאסטקארטע וועלכע דען הותם של אגודת הוובכים טראגט, אום נאמען דעסען מיט פאלגענדע ווארטען ענטשולדיגעט, נור האט נראט בערג זיא אונזער גרעסטען בעהודערען מעהר געשריבען ווא און איהם דיקמיזט פאלע, ע סען זאלל עם איהנען ניכט הינדערען אין איהרעם בלאטטע פארטוואהרען למען האמת והכלל, און ווערדע מיר בעשטרעבען איהנען אבאנענטע פערשאפען אונד קעננען זיא און, אונד דאס בלאטט איינזענדען, און ער זענען זיא געב, אן איהרעם ארגאן דא שוחטים איינצופארדערן, . . .

(4) זיא האבען דאס צווייטע מאל געשריבען געגען קול מבושר נומ' 7 אונד ענטשולדיגען זיך ווערדען ביים קול מבושר דאס זיא אנדערעם ניכט פאר געהען מאנעטען, ווירל' שאלל' ער רב אין שלוח מוחד דא זענען נאך פעסט געשיכט האט . . . (העכט וואהרשיינליך איך לענט, . . .)

(5) דאס בלאטט קול מבושר האבען זיא זיך מאל שיקקען לאסען, (האבען איך איינמאל געשריבען פרעגמערציאונס געבירר זענדע קאמיטענדע זיאכע) אונד אין געאלאגען פאליאזאט, שויערען זיא ליידער דאס זיא דאס בלאטט ניכט קעננען אונד ערסט פאר 2 וואבען ווירל דער קול מבושר איהנען דאס בלאטט ניכט מעהר שיקקט, שרייבען זיא ווערדע, ביטטע דאס בלאטט צו שיקקען, ר' מאיר ברוין אים וואיטען אונט פרעגט מערדערער אבאנענט אונד שיקט ביה ניכט צוריק.

(6) זיא רעכנען אלס אונפערציהייכען פעהלד טריטט, דאס דער קול מבושר אונד פארטיא אונטערד שיעד אויפדע לטובת הכלל איינמימט אונד זיא זעל' בסט לאסען איינען אויפדע ושבועת שקר אין דען נגאד לאגען פאליאזאט, דער ערשט פאר 8 טאגען זיא זאסט דען אגודת הוובכים בעשימפפט פערקנדרען, (כוסס) דא האנד —) אה שוועבלונג! אה שוועבלונג!

(7) פיר דער גאנצען וועלט זאגען זיא זאסט ר' מאיר ברוין אים וואינען דאס מאכער רב אייסערטע זיך אונד זאגען ניכט וועלכער (הרוצה לשקר יהיוס עדותו דער העד), דאס מאן דען קול מבושר ניכט האלטען דארף אונד ווא שרייבען שיקקען זיא מיר דאס בלאטט אונד ר' מאיר ברוין אים וואיטען אונט אבאנדרט אונד לענט עם געשמאק, (פארטועצונג פאלגט)

קונקורו.

די ארט האקס פיליאליגעמינדע צו Heves Bátor זוכט איינען שוחט ויודק, געהאלט 4 ער וועבענטליך וואהנען פיר מוספס לימים נראים 20 גילדען, אונד געד בענעמולמענטע זאפארט צו בעוועטען, אקעפטירערע מום איך נאהעליגענדע 3 דערפער מיט שחית פערודע דען פראבע איך אן איינעם וואבענטאגע שפעזען דעם אקצעפטירטען, אדרעסע:

Blumenberger József Heves-Bátor.

לעהרער קונקורו אים Nyitra-Szerdahely אונד שוידקונקורו אים Nagy-Léta אונד האליטש ווענע דוים מאנעל אין נעכסטער נוממער.